

NACIONALNO VIJEĆE ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA

OZNAKA: NVRLJP-00014-18-0023

Zagreb, 23. listopada 2018.

Prema Zakonu o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru („Narodne novine“, broj 22/13 i OUSRH-41/16 i 64/18), Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala središnje je strateško tijelo Republike Hrvatske za provedbu Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO), među čije je zadaće uključeno procjenjivanje i vrednovanje javnih politika, uključujući politike obrazovanja i zapošljavanja, davanje preporuka o procesu planiranja i razvoja ljudskih potencijala u skladu s razvojnom strategijom Republike Hrvatske, predlaganje mjera integriranih i međusobno usklađenih politika zapošljavanja, obrazovanja i regionalnog razvoja i davanje preporuka o poboljšanjima u povezivanju obrazovanja i potreba tržišta rada.

S obzirom na propisane uloge, Nacionalno vijeće za razvoj ljudskih potencijala donosi Preporuke o primjeni HKO-a u kurikularnoj reformi i razvoju strukovnog obrazovanja, vodeći računa o povezivanju kurikularne reforme s cjelovitom reformom koja se provodi prema načelima Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira.

Preporuke Nacionalnog vijeća za razvoj ljudskih potencijala o primjeni HKO-a u kurikularnoj reformi i razvoju strukovnog obrazovanja

1. Kontinuirano usklađivati upisne politike s potrebama tržišta rada, gospodarstva i društva te razvijati odgovarajuće mehanizme praćenja zapošljivosti u struci učenika koji završavaju strukovno obrazovanje

Sustav strukovnog obrazovanja mora odgovoriti izazovima ubrzanih promjena i novim tehnologijama te zadovoljiti potrebe za novim kompetencijama i vještinama kako bi se potaknuo razvoj ljudskih potencijala i postigao gospodarski rast, povećala zaposlenost i ostvarili socijalni ciljevi. Stoga je potrebno razviti mehanizme praćenja potreba tržišta rada za strukovnim zanimanjima i za ocjenu relevantnosti programa obrazovanja kao platforme za kvalitetnu upisnu politiku i uspješan prelazak iz obrazovanja u zapošljavanje, odnosno uključivanje u visoko ili cjeloživotno obrazovanje.

U tom smislu, nužan je razvoj strukturiranog sustava za preuzimanje podataka iz relevantnih i raspoloživih izvora za praćenje kretanja tržišta rada, analiza aktualnog stanja i kvalitetne projekcije budućih potreba.

Također, nužno je mrežu ustanova i programa strukovnog obrazovanja kontinuirano usklađivati s potrebama tržišta rada i demografskim kretanjima te podizati kvalitetu strukovnog obrazovanja sukladno uvjetima definiranim u standardima kvalifikacija, što je važno i za osobni razvoj pojedinca.

Na kraju, važno je uspostaviti praćenje učenika i/ili odraslih osoba nakon završetka strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kako bi se sustavno pratila njihova zapošljivost u struci.

2. Razvijati standarde strukovnih kvalifikacija, koje će pojedincu povećati zapošljivost i prilagodljivost na tržištu rada te osigurati dobar temelj za daljnje obrazovanje i osobni razvoj

Inicijalno strukovno obrazovanje treba osigurati znanja i vještine za tržište rada ili nastavak školovanja odnosno cjeloživotno učenje te za osobni i profesionalni razvoj pojedinaca.

Navedenome značajno mogu pridonijeti alati HKO-a koji se temelje na procjeni budućih potreba za znanjima i vještinama, prvo kroz izradu standarda zanimanja te potom i standarda kvalifikacija, a koji definiraju upravo one ishode učenja na kojima se trebaju temeljiti obrazovni programi.

Preporučuje se u standarde strukovnih kvalifikacija uvrstiti više izbornih modula, kako bi se omogućila veća fleksibilnost i autonomija pojedinca i obrazovnih ustanova u izboru sadržaja i metoda rada s ciljem stjecanja kompetencija prilagođenih profesionalnom i osobnom razvoju te kako bi se gospodarstvu i lokalnoj zajednici osigurao utjecaj na obrazovni sustav a time i udovoljavanje potrebama za kompetentnom radnom snagom. Stoga, u izradi strukovnog kurikulumu te kurikulumu škole u dijelu izbornih modula naglasak treba staviti na primjenu novih tehnologija i potrebe svijeta rada na lokalnoj razini, u suradnji s gospodarstvom odnosno socijalnim partnerima.

Nacionalno vijeće smatra vrlo korisnim strukovne kurikulumu, uz predmetno, strukturirati i modularno tako da se u standardu kvalifikacije navedu svi skupovi ishoda učenja koji se mogu grupirati u module. Pritom, neka modul predstavlja najmanju grupu skupova ishoda učenja koje poslodavci smatraju dovoljnim za obavljanje jednostavnih poslova odnosno bavljenje određenim, na tržištu rada prepoznatim zanimanjem. Modul treba imati sve elemente koje ima i cjelovita kvalifikacija (obujam, razinu, profil, ...). Po stjecanju svih skupova ishoda učenja jednoga modula, škola za strukovno obrazovanje odnosno ustanova za obrazovanje odraslih treba učeniku/polazniku izdati javnu ispravu o završetku modula.

Slijedom navedenoga, ključnim dionicima preporučuje se intenzivirati procese izrade standarda zanimanja i standarda kvalifikacija te strukovnih kurikulumu, pri čemu je izuzetnu važnost potrebno pridati modularnoj strukturi i ponudi izbornih modula.

Također, sustav mora omogućiti različite modele prohodnosti onih koji su zainteresirani za nastavak obrazovanja u sustavu strukovnog ili visokog obrazovanja te se preporučuje što prije

pristupiti izradi modela vertikalne i horizontalne prohodnosti kako bi se povećala vrijednost strukovnog obrazovanja, otvorila mogućnost kontinuiranog obrazovanja i povećala zapošljivost i prilagodljivost u svijetu rada.

3. Uspostaviti jedinstveni sustav osiguravanja kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, na svim razinama

U sustavu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja postoje različite prakse i aktivnosti osiguravanja kvalitete, međutim, nije uspostavljen čvrsto strukturirani i koherentni sustav.

Preporučuje se što prije pristupiti procesu uspostavljanja jedinstvenog nacionalnog sustava osiguravanja kvalitete strukovnog obrazovanja koji će činiti postupci samovrednovanja i vanjskog vrednovanja obrazovnih ustanova i gospodarskih čimbenika te certificiranja postignutih ishoda učenja, u skladu s Mjerom 2.1. *Uspostava jedinstvenog sustava osiguravanja kvalitete strukovnog obrazovanja i osposobljavanja* iz Programa razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2016.-2020.

Programi strukovnog obrazovanja trebaju biti usklađeni sa standardima kvalifikacija iz Registra HKO-a utemeljenih na odgovarajućim standardima zanimanja. To je istovremeno i mehanizam osiguravanja kvalitete i jamstvo da nositelj kvalifikacije ima određena, unaprijed utvrđena i relevantna znanja i vještine. Takva trajna primjena alata i metodologija razvijenih u okviru HKO-a, omogućava da se potrebe gospodarstva i društva odražavaju u kvalifikacijama prema dinamici razvoja njihovih stvarnih potreba.

4. Racionalizirati broj programa u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju

S obzirom da u Hrvatskoj trenutačno postoji gotovo 250 aktivnih obrazovnih programa, Nacionalno vijeće podržava *Program razvoja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2016. – 2020.* kojim se naglašava da je potrebno napraviti značajnu racionalizaciju programa u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju.

Nacionalno vijeće preporučuje da se u razvoju srednjeg strukovnog obrazovanja napravi racionalizacija strukovnih programa u skladu s analitičkim podlogama, vodeći računa o udjelu općeobrazovnoga i sektorskog dijela kurikuluma kroz sve godine obrazovanja. Pri racionalizaciji programa treba voditi brigu da se učinkovito iskoriste dostupni ljudski resursi po čijoj je brojnosti Hrvatska jedna od najboljih u EU, ali i da se najveći dio reforme provede korištenjem dostupnih sredstava strukturnih fondova.

Radi povećanja kvalitete strukovnog obrazovanja, učinkovitijega inicijalnog obrazovnog ciklusa te značajno veće mogućnosti cjeloživotnog usavršavanja, predlaže se ustrojiti odgovarajući broj novih jednogodišnjih strukovnih programa za stjecanje kvalifikacije razine 5, korištenjem metodologije HKO-a, a koji bi bili dostupni većem broju učenika koji završavaju srednje strukovno obrazovanje. Na taj bi se način omogućilo kvalitetnije i fleksibilnije strukovno obrazovanje koje bi većoj skupini mladih ljudi dalo bolje mogućnosti

praktične specijalizacije i kvalitetnog pristupa tržištu rada, dok bi drugima značajno olakšalo vertikalnu prohodnost prema upisu i završetku studija u struci. Ovakvim pristupom smanjio bi se oportunitetni trošak koji središnja i lokalna vlast te pojedinci imaju zbog nezaposlenosti, dugotrajnoga neuspješnog studiranja ili iseljavanja mladih.

5. Uspostaviti moderan i koherentan sustav strukovnog obrazovanja i osposobljavanja te podići kvantitetu i kvalitetu učenja temeljenog na radu

U sustavu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja potrebno je osigurati više učenja temeljenog na radu i podići njegovu kvalitetu, budući da je dokazano kako vještine i znanja stečene na taj način značajno pridonose zapošljivosti.

Tijekom razvoja sustava dualnog obrazovanja posebno treba staviti naglasak na dio obrazovanja koji će se provoditi u gospodarskim subjektima u vidu učenja temeljenog na radu. U strukovnom obrazovanju treba težiti da udio učenja temeljenog na radu bude što veći i kvalitetno proveden kako bi učenici nakon završetka obrazovanja bili spremni za tržište rada. Stoga je potrebno osmisliti modele, koji bi, uz povećanje broja sati koje učenici provode u gospodarskim subjektima, obuhvatili sve srednjoškolske strukovne programe.

Dodatno, preporuča se da u centrima kompetentnosti koji, sukladno Zakonu o strukovnom obrazovanju ("Narodne novine", broj 30/09, 24/10, 22/13 i 25/18), mogu biti ustanove za strukovno obrazovanje, suosnivači između ostalih budu i predstavnici iz gospodarstva odnosno socijalnih partnera, kao jamci uspješnijeg povezivanja obrazovanja i tržišta rada te kvalitetnijeg učenja temeljenog na radu.

Slijedom navedenoga, posebice se preporučuje:

- izraditi zakonodavni okvir kojim se uređuje sustav strukovnog obrazovanja u cilju uspostave procesa učenja temeljenog na radu kroz cjelokupni sustav, kao i hrvatskog modela dualnog obrazovanja, u izradu kojega treba uključiti socijalne partnere,
- pristupiti izradi sektorskih i strukovnih kurikuluma koji će, sukladno Nacionalnom kurikulumu za strukovno obrazovanje, definirati udio učenja temeljenog na radu na svim razinama u sustavu srednjoškolskog strukovnog obrazovanja te osigurati uspostavu učinkovite mreže programa obrazovanja,
- kurikulumima dodati sada nedostajući sadržaj (kao predmetni ili međupredmetni) koji istovremeno obuhvaća obrazovanje za poduzetništvo i za svijet rada kao nužnu pripremu učenika za kasnije različite životne i poslovne uloge (ili poduzetnik, ili radnik, ili naizmjenično oboje),
- osigurati dostatni fond praktične nastave na svim razinama strukovnog obrazovanja,
- osigurati bolju usklađenost stručno-teorijskih i praktičnih sadržaja u provedbi programa obrazovanja,
- izvođenje praktične nastave osigurati kao koncentriran i kontinuiran proces,

- omogućiti i poticati razvoj praktičnih vještina učenika od najranije dobi u obrazovnom procesu,
- osigurati partnerski i timski rad strukovnih nastavnika ustanove za strukovno obrazovanje i mentora iz svijeta rada na provedbi programa i vrednovanju postignutih ishoda učenja.

6. U sustavu strukovnog obrazovanja osigurati razumnu prilagodbu i pristupačnost nastavnog procesa učenicima s teškoćama

U svim aspektima nastavnog procesa, uključujući teorijsku i praktičnu nastavu, potrebno je učenicima s teškoćama osigurati neophodnu razumnu prilagodbu i informacijsku, komunikacijsku i arhitektonsku pristupačnost s obzirom na različite vrste teškoća.

Sukladno definiranim mjerama i aktivnostima u poglavlju 3. *Odgoj i obrazovanje, Nacionalne strategije za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom za razdoblje od 2017. do 2020. godine* i preporukama UN Odbora, Nacionalno vijeće preporučuje:

- rješavati pitanje razumne prilagodbe na način da se osigura pristupačnost objekata u kojima se provodi strukovno obrazovanje, omogućiti primjena asistivne tehnologije sukladno vrstama oštećenja, kao i drugi oblici potpore putem informiranja i savjetovanja, osobnog asistenta i asistenta u nastavi i dr.
- nastavnike i ostale stručnjake u strukovnom obrazovanju potrebno je informirati i educirati o inkluzivnom obrazovanju.

7. Uspostaviti partnerstvo za strukovno obrazovanje i razvoj ljudskih potencijala na lokalnoj razini

Na lokalnoj/regionalnoj razini potrebno je osigurati partnerstvo u strukovnom obrazovanju, osnivanjem novih ili proširivanjem zadaća postojećih tijela, koja će brinuti o razvoju strukovnog obrazovanja i njegovoj usklađenosti s potrebama lokalnoga/regionalnog tržišta rade te razvoja ljudskih potencijala.

Mjerom 7.1.12. *Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije* definirano je osnivanje regionalnih kooperacijskih odbora koji će skrbiti o razvoju strukovnog obrazovanja u županiji/regiji. Stoga je preporuka da ti odbori predstavljaju tijela partnerstva ključnih dionika s lokalne/regionalne razine, uključujući socijalne partnere. To je posebno važno zbog utjecaja na regionalne centre kompetentnosti kao i na profile strukovnog obrazovanja, s obzirom na to da će obrazovne ustanove imati veliku autonomiju u izradi i provođenju strukovnih kurikuluma.

8. Standardizirati općeobrazovne sadržaje u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju

Proces osuvremenjivanja strukovnih kurikuluma provodit će se brže i jednostavnije ako standardi kvalifikacija budu sadržavali isključivo skupove ishoda učenja koji proizlaze iz standarda zanimanja i odražavaju potrebe tržišta rada u određenom zanimanju. Polazeći od donesenoga Nacionalnog kurikuluma za strukovno obrazovanje i Modela dualnog

obrazovanja koji je trenutačno u eksperimentalnoj provedbi, potrebno je odrediti omjer skupova ishoda učenja u općeobrazovnom dijelu u odnosu na skupove ishoda učenja u strukovnom dijelu standarda strukovne kvalifikacije. S obzirom da se standard kvalifikacije oslanja na jedan ili više standarda zanimanja koji popisuju stručne i generičke kompetencije koje su u funkciji struke, standard kvalifikacije treba biti iskazan bez općeobrazovnih skupova ishoda učenja. Općeobrazovni skupovi ishoda učenja trebaju biti definirani u predmetnim kurikulumima sukladno metodologiji izrade predmetnih kurikuluma u cjelovitoj kurikularnoj reformi. Pritom je potrebno izvršiti ujednačavanje terminologije između dokumenata kurikularne reforme i dokumenata u Registru HKO-a.

Standard kvalifikacije uključuje obvezne i izborne skupove ishoda učenja koji proizlaze iz skupova kompetencija zapisanih u standardu zanimanja. Općeobrazovne skupove ishoda učenja definiraju stručnjaci angažirani na provedbi kurikularne reforme te s obzirom na to da je predviđena nacionalna i inozemna stručna recenzija kurikularnih dokumenata ne smatramo potrebnim dodatno stručno vrednovanje općeobrazovnih skupova ishoda učenja od strane nadležnoga sektorskog vijeća.

Međutim, neophodno je važno da su općeobrazovni skupovi ishoda učenja dio Registra HKO-a, koji je vidljiv i javno dostupan.

Predlaže se da skupove ishoda učenja u općeobrazovnom dijelu za upis u Registar HKO-a pripreme radne skupine u koordinaciji ministarstva nadležnog za obrazovanje kako bi se osigurala standardiziranost i usklađenost s metodologijom HKO-a i u tom dijelu kvalifikacije.

U skladu s navedenim, Nacionalno vijeće izradit će prijedlog izmjena Pravilnika o Registru HKO-a.

Važno je istaknuti da je potrebno razmotriti mogućnost prilagođavanja općeobrazovnih predmeta potrebama struke kako bi se omogućilo međupredmetno povezivanje općih i strukovnih sadržaja i dala dodana vrijednost stečenoj kvalifikaciji.

9. Odrediti nadležnosti u predlaganju skupova ishoda učenja strukovnih sadržaja i centralizirano upravljati procesom

Sukladno normativnom okviru kojim je reguliran HKO, standarde kvalifikacija odnosno skupove ishoda učenja može predlagati svaka fizička ili pravna osoba, odnosno tijelo državne uprave koje za to ima opravdani interes.

Relevantnost strukovnih sadržaja u strukovnom kurikulumu može se postići isključivo ispravnom provedbom koncepta HKO-a koji počiva na sadašnjim i budućim potrebama tržišta rada, odnosno ulaznim podacima o potrebama na temelju kojih se definiraju ključni poslovi i kompetencije nužne za izradu standarda zanimanja. Nakon donesenih standarda zanimanja koji uključuju iskazane potrebe u obliku kompetencija od strane tržišta rada moguće je izraditi i usvojiti relevantne standarde kvalifikacija s pripadajućim skupovima ishoda učenja koji omogućuju učenicima stjecanje znanja i vještina nužnih za samostalno i odgovorno rješavanje

radnih zadataka tijekom strukovnog obrazovanja u okviru praktične nastave i nakon toga uključivanje u svijet rada.

Doneseni i u Registar upisani standardi kvalifikacija trebaju biti podloga za izradu strukovnih kurikuluma i programa obrazovanja odraslih.

Pri izradi standarda zanimanja i standarda kvalifikacija te skupova kompetencija i skupova ishoda učenja kao njihovih sastavnih dijelova poželjno je uključiti sve zainteresirane dionike na lokalnoj i regionalnoj razini pa i šire, što će pridonijeti boljoj povezanosti obrazovanja i tržišta rada te će kvalifikacije u većoj mjeri odgovoriti potrebama tržišta rada i društva.

Dodatno, predlaže se centralizirano upravljati procesom izrade i predlaganja standarda zanimanja i standarda kvalifikacija kako bi se osigurala izrada kvalifikacija za koje postoji potreba, a kojima su prethodile relevantne i kvalitetne analize i/ili strategije na nacionalnoj razini te simulacija postupka izrade i donošenja standarda.

10. Odrediti nadležnost u vrednovanju programa za stjecanje strukovnih kvalifikacija

Predlaže se da ministarstvo nadležno za obrazovanje u skladu sa svojim ovlastima provodi vrednovanje usklađenosti strukovnih kurikuluma s pripadajućim standardima kvalifikacija koje se smještaju na razine 2, 3, 4.1, 4.2 i 5 i skupovima ishoda učenja upisanim u Registar HKO-a te izdaje (pozitivno) mišljenje. Mišljenje mora sadržavati obrazloženje za svaki od elemenata provjere i dodatno poveznicu na javno dostupni program, odnosno ispisani primjerak programa. Na temelju (pozitivnog) mišljenja ministar nadležan za obrazovanje i znanost donosi odluku o upisu u Registar programa i ovlaštene pravne i fizičke osobe za dodjelu isprave o stečenoj kvalifikaciji, odnosno ovlaštene pravne ili fizičke osobe za dodjelu potvrde o stečenim ishodima učenja.

11. Jačati privlačnost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja

Nacionalno vijeće podupire strateški cilj jačanja privlačnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kao što je navedeno u Programu razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2016. – 2020.: „Potrebno je poduprijeti promjene u stavovima prema strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, koji se uglavnom doživljava kao druga, lošija opcija u odnosu na gimnazijsko obrazovanje.“ Međutim, smatramo kako je pri tome izuzetno važno obratiti pozornost na strukturu upisa u strukovna zanimanja zbog evidentnog nesklada između potražnje i budućih potreba za zanimanjima sa strukturom strukovnih zanimanja koja pohađaju današnje generacije učenika. U tom smislu, potrebno je jačati privlačnost deficitarnih zanimanja, kao i zanimanja za koje poslodavci iskazuju potrebu u budućem vremenu. Važno je naglasiti i da jačanje privlačnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Republici Hrvatskoj ne bi smjelo biti povezano s povećanim brojem učenika u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju s obzirom na to da je već sada oko 70 % srednjoškolaca u strukovnim programima za razliku od prosjeka EU-28 koji je u 2015. godini bio 47 %.

Obrazloženje

U Republici Hrvatskoj najveći broj učenika koji upisuju srednjoškolsko obrazovanje odlučuje se za programe strukovnog obrazovanja (68,3 %) te time pripadamo u zemlje s najvećim postotkom učenika srednjih škola koji pohađaju programe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u EU. Međutim, njihovi izgledi za prijelaz na tržište rada i dalje su ograničeni, a o čemu jasno govori podatak kako više od polovine evidentiranih nezaposlenih osoba (prosjeak u razdoblju 2010.–2015.) ima završeno srednjoškolsko strukovno obrazovanje.

Aktualna Anketa poslodavaca koju Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi jednom godišnje otkriva da je nedostatak kandidata s prikladnim obrazovnim smjerom/programom tj. adekvatnim znanjima i vještinama glavna poteškoća koje su poslodavci imali u 2017. godini pri nalaženju radnika, kada govorimo o radnim mjestima za koja je dostatno srednjoškolsko obrazovanje.

Hrvatski je obrazovni sustav po strukturi učenika upisanih u srednjoškolsko obrazovanje i sudjelovanju odraslih u cjeloživotnom učenju ostao vrlo sličan zemljama koje su nastale raspadom bivše države, dok su se u međuvremenu dogodile značajne promjene u globalnom i lokalnom gospodarstvu. Među nezaposlenim osobama, pojedinci sa završenom srednjom školom čine u zadnjih pet godina između 50 % i 60 % evidentiranih nezaposlenih, a što varira u ovisnosti o trenutku turističke sezone.

Zbog velikog broja upisnih mjesta na javnim visokim učilištima, kontinuirane neusklađenosti strukovnog obrazovanja i tržišta rada te niskog stupnja sudjelovanja odraslih u programima cjeloživotnog učenja, čak 60 % učenika 4-godišnjih strukovnih škola upisuje odmah po završetku školovanja sveučilišne ili stručne studije i to uglavnom u sektoru koji su odabrali upisom srednjoškolskog obrazovanja. Oni ujedno čine i najveći dio onih koji ne završavaju studije te se prijavljuju na evidenciju Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i počinju tražiti posao ili alternativnu priliku.

Obrazovna upisna politika značajno može utjecati na smanjenje neusklađenosti između strukture ponude rada i strukture potražnje za radom u pojedinim zanimanjima u smislu povećane ponude obrazovanja u zanimanjima koja obilježava relativno brzo zapošljavanje i niska nezaposlenost te smanjenja ponude obrazovanja u zanimanjima koja obilježava relativno sporo zapošljavanje i visoka nezaposlenost. Temeljem Uredbe Vlade Republike Hrvatske o praćenju, analizi i predviđanju potreba tržišta rada za pojedinim zanimanjima te izradi i uzimanju u obzir preporuka za obrazovnu upisnu politiku („Narodne novine“, broj 93/2010), Hrvatski zavod za zapošljavanje svake godine izrađuje Preporuke za obrazovnu upisnu politiku i politiku stipendiranja. Preporuke su namijenjene relevantnim dionicima u procesu planiranja upisa u srednje škole, a prvenstveno ustanovama, tijelima jedinica lokalne i

područne (regionalne) samouprave te Ministarstvu znanosti i obrazovanja koje navedena Uredba obvezuje da ih uzimaju obzir prilikom predlaganja i utvrđivanja kvota za upis učenika. S obzirom da Preporuke imaju isključivo kvalitativni karakter te se istima preporučuje povećanje ili smanjenje broja učenika i studenata u nekim obrazovnim programima na pojedinim geografskim područjima, ali se one ne određuju brojčano, navedeno je vjerojatno jedan od razloga zbog čega iste ne polučuju očekivane rezultate. Naime, temeljem provedene analize HZZ-a o primjeni preporuka u školskim godinama 2014./2015. i 2015./2016. uočeno je kako očekivane promjene sukladno preporukama nisu zadovoljavajuće ni u pogledu povećanja, ni u pogledu smanjenja broja učenika u srednjoškolske obrazovne programe. Primjerice, analiza je pokazala da u skupini obrazovnih programa u trogodišnjem trajanju, za programe u kojima je preporučeno smanjenje broja učenika ni u jednom programu nije zabilježeno smanjenje broja upisanih učenika. Dok je u skupini obrazovnih programa u četverogodišnjem i petogodišnjem trajanju smanjenje broja upisanih učenika zabilježeno samo u jednom slučaju, što iznosi 0,6 posto.

Da je Hrvatska suočena s teškim izazovima u području obrazovanja u pogledu relevantnosti za tržište rada i kvalitete nastave u svim sektorima obrazovanja naglašavaju i Preporuke Vijeća EU o Nacionalnom programu reformi Hrvatske još iz lipnja 2015. godine. Isto tako, naglašeno je da nije razvijeno učenje kroz rad, a u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju prisutna je niska razina uključenosti poslodavaca.

Normativni okvir kojim se pobliže definira sustav strukovnog obrazovanja uspostavljen je 2009. godine odredbama Zakona o strukovnom obrazovanju („Narodne novine“, broj 30/09), koji je mijenjan i dopunjavao nekoliko puta, a zadnja izmjena i dopuna kojom je prvenstveno provedeno usklađenje sa Zakonom o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru te omogućena uspostava regionalnih centara kompetentnosti je iz ožujka 2018. godine. Nažalost, navedeno nije omogućilo relevantnije uključivanje učenja temeljenog na radu u sve vrste strukovnog obrazovanja, kao dokazanog mehanizma koji može značajno pridonijeti stjecanju ključnih kompetencija i vještina potrebnih za tržište rada.

Izrada prvih standarda zanimanja u strukovnom obrazovanju, koja se provodila istraživanjem tržišta rada, neposrednim anketiranjem različitih predstavnika velikog broja poslodavaca pokazala je da jedna strukovna kvalifikacija može zadovoljiti potrebe rada u više različitih zanimanja u istom sektoru.

To je istodobno značilo da jedan standard kvalifikacije pokriva poslove jednoga ili više zanimanja opisanih jednim standardom zanimanja, odnosno da se u njemu nalaze skupovi ishoda učenja za sva navedena različita zanimanja. Istodobno je utvrđeno da se svi skupovi ishoda učenja vezani za jedno zanimanje u pripadnom standardu kvalifikacije mogu, po planu provedbe strukovnog kurikuluma, steći znatno prije završetka cjelovite kvalifikacije. Zbog toga se prišlo modularnom oblikovanju standarda zanimanja, standarda kvalifikacija i strukovnog kurikuluma s ciljem certificiranja grupe skupova ishoda učenja (*modula*) koje

poslodavci prepoznaju dovoljnim za obavljanje određenih jednostavnijih poslova, s daljnjim ciljem povećanja zapošljivosti učenika/polaznika koji zbog bilo kojih razloga ne završe upisani strukovni kurikulum, a koji su u njemu položili sve skupove ishoda učenja koje poslodavac prepoznaje kao dovoljne za obavljanje nekih jednostavnih poslova.

Zakonom o strukovnom obrazovanju (NN 30/09) uveden je termin *modul* u strukovno obrazovanje, međutim Zakon nije jednoznačno definirao ulogu i svrhu modula niti njegova certificiranja po stjecanju svih pripadnih mu skupova ishoda učenja na način kako je gore opisano. Zbog toga se događa da je u strukovnim kurikulumima jedan modul vrlo često izjednačen s jednim nastavnim predmetom što demantira svrhu uvođenja modula u izradu standarda i provedbu strukovnih kurikuluma.

Nažalost, niti Izmjenama Zakona o strukovnom obrazovanju (NN 25/18) nije jasno definirana uloga i svrha uvođenja modularnog programiranja standarda zanimanja, standarda kvalifikacija i strukovnih kurikuluma te se i dalje zadržava mogućnost da jedan modul bude identičan jednom nastavnim predmetu bez ikakvog uporišta u uspostavljanju funkcionalnosti uspostave i provedbe takvih modula.

Zakon o strukovnom obrazovanju predviđa izradu i provedbu strukovnih kurikuluma koji traju kraće od jednog cjelovitog trogodišnjeg ili četverogodišnjeg strukovnog kurikuluma kojim se stječe cjelovita strukovna kvalifikacija na razini 4.1 i 4.2. HKO-a, što je dugogodišnja praksa hrvatskoga sustava strukovnog obrazovanja. Kako se svi skupovi ishoda učenja koji pripadaju jednom takvom kurikulumu za osposobljavanje ili usavršavanje nalaze integrirani u sklopu cjelovitog trogodišnjeg ili četverogodišnjeg strukovnog kurikuluma za stjecanje cjelovite kvalifikacije i stječu se prije završetka cjelovitog kurikuluma preporučuje se da se po njihovu završetku prizna i certificira modul koji ih obuhvaća te time omogući učeniku/polazniku, da u slučaju ispadanja iz sustava, a po završetku tih modula bude zapošljiv, i tako samostalno zadovoljava sve svoje egzistencijalne potrebe.

Prateći primjenu UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u RH, UN Odbor je u Zaključnim primjedbama i preporukama o pravima osoba s invaliditetom temeljem Inicijalnog izvješća Hrvatske 2015. (CRPD/CHRV) te drugih podataka, izrazio zabrinutost zbog činjenice da veliki broj osoba s invaliditetom u RH nema osnovnoškolsko obrazovanje, manje od 30 % osoba je završilo srednju školu, a radnje za osiguranje razumne prilagodbe u redovnim obrazovnim ustanovama se nedostavno provode. Preporuka je Odbora da RH, potpisnica UN konvencije, poduzme neposredne korake kojima će osigurati da sve osobe s invaliditetom imaju pristup inkluzivnom osnovnoškolskom, srednjoškolskom i tercijarnom obrazovanju, te da se za njih unutar redovnog obrazovanja osigura razumna prilagodba. Preporučuje se da se za učitelje/nastavnike i ostale stručnjake osigura edukacija o inkluzivnom obrazovanju te da svi objekti srednjoškolskog obrazovanja budu pristupačni osobama s invaliditetom.

Strateška utemeljenost Preporuka

Kopenhaškim procesom Europska unija je strukovno obrazovanje istaknula kao jedan od glavnih čimbenika razvoja gospodarstva i socijalne uključenosti u EU te je strukovnom obrazovanju posvećena velika većina europskih politika i aktivnosti.

Nastojanja vezana uz podizanje kvalitete i statusa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u kontekstu Kopenhaškog procesa odgovarajuće definiraju **Zaključci iz Rige**. Istim se posebice naglašava važnost investiranja u strukovno obrazovanje i vještine koje, s jedne strane, povećavaju zapošljivost ljudi, pomažu smanjiti neusklađenosti u stjecanju potrebnih vještina i omogućuju lakši prijelaz u zapošljavanje, a s druge strane, potiču osobni razvoj pojedinaca i time pridonose povećanju kvalitete života. Za razdoblje 2015.-2020. utvrđeno je pet prioriteta područja:

- promicanje učenja na radnom mjestu u svim njegovim oblicima,
- daljnji razvoj mehanizama osiguranja kvalitete u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju,
- povećanje dostupnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja kroz fleksibilnije i propusne sustave,
- dodatno ojačati ključne kompetencije u strukovnim kurikulumima i pružiti učinkovitije mogućnosti za stjecanje ili razvijanje tih vještina putem inicijalnoga strukovnog obrazovanja i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja,
- uvesti sustavne pristupe i mogućnosti za inicijalni i kontinuirani profesionalni razvoj nastavnika, trenera i mentora u školskim i radnim okruženjima.

Novi program vještina za Europu ističe potrebu stvaranja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji će biti prvi izbor za učenike i njihove roditelje. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje izuzetno je važno za poticanje specifičnih i transverzalnih vještina vezanih uz posao, olakšavajući prijelaz u zapošljavanje, ali i održavanje i unaprjeđivanje vještina radne snage prema sektorskim, regionalnim i lokalnim potrebama.

Strukovno obrazovanje i osposobljavanje treba povećati svoju atraktivnost prvenstveno kroz osiguranje kvalitete i fleksibilnost u provedbi, omogućujući dalji napredak prema višem strukovnom ili akademskom obrazovanju i boljom povezanošću sa svijetom rada. Poslovni i socijalni partneri trebaju biti uključeni u osmišljavanje i provedbu strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na svim razinama, što je kvalitetno implementirano u "dvojnog sustavu" naučavanja. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje trebalo bi uključivati snažnu dimenziju učenja na radnom mjestu, kad god je to moguće i kroz međunarodno iskustvo.

U Programu se posebice naglašava važnost:

- osiguranja mogućnosti učenicima da u okviru obrazovnih programa ujedno stječu i odgovarajuće radno iskustvo,
- povećanja mogućnosti za kombiniranje iskustva učenja stečenih u različitim okruženjima, oslanjajući se na postojeće instrumente strukovnog obrazovanja i osposobljavanja za osiguranje kvalitete u skladu s EQF-om,
- podrške većoj vidljivosti i većim mogućnostima strukovnog obrazovanja kroz partnerstva između pružatelja usluga obrazovanja, istraživačkog i poslovnog sektora, s posebnim osvrtom na potrebe viših stručnih sprema na sektorskoj razini,
- poboljšanja dostupnosti podataka o rezultatima strukovnog obrazovanja na tržištu rada.

Temeljem **Preporuka Vijeća EU o europskom okviru za kvalitetna i učinkovita naukovanja**, države članice obvezale su se, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i u bliskoj suradnji s dionicima, razviti programe naukovanja na temelju kriterija za kvalitetno i učinkovito naukovanje te tako osigurati da ti programi odgovaraju potrebama tržišta rada i da su od koristi naučnicima i poslodavcima. Neovisno o nacionalnom zakonodavstvu, pod naukovanjem se podrazumijeva formalni program strukovnog obrazovanja i osposobljavanja:

- s pomoću kojeg se kombinira učenje u ustanovama za obrazovanje ili osposobljavanje s bitnim učenjem kroz rad u okviru poduzeća i drugih radnih mjesta,
- s pomoću kojeg se stječu nacionalno priznate kvalifikacije,
- koji se temelji na ugovoru kojim se definiraju prava i obveze osobe na naukovanju, poslodavaca, i prema potrebi, ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje i
- pri čemu osoba na naukovanju prima plaću ili drugu vrstu naknade za svoj rad (ovisno o tome radi li kod poslodavca temeljem ugovora o radu ili ugovora o naukovanju).

Preporuka definira dva skupa kriterija: Kriterije za nužne uvjete učenja i rada u sustavima naukovanja i Kriterije za okvirne uvjete za naukovanje na razini sustava. Kako bi se osigurala kvaliteta i učinkovitost sustava naukovanja, Preporukom je obuhvaćeno sljedećih sedam kriterija za uvjete učenja i rada: 1. Pisani ugovor; 2. Ishodi učenja; 3. Pedagoška potpora; 4. Učenje u stvarnim radnim uvjetima; 5. Plaća i/ili naknada; 6. Socijalna zaštita; 7. Radni, zdravstveni i sigurnosni uvjeti. Nadalje, Preporuka obuhvaća i sljedećih sedam kriterija za okvirne uvjete koji trebaju biti ispunjeni kako bi se olakšalo pokretanje i funkcioniranje kvalitetnih i učinkovitih naukovanja: 8. Regulatorni okvir; 9. Uključenost socijalnih partnera; 10. Potpora poduzećima; 11. Fleksibilni putevi učenja i mobilnost; 12. Profesionalno usmjeravanje i podizanje svijesti; 13. Transparentnost i 14. Osiguranje kvalitete i praćenje osoba s diplomom.

Važnost razvoja i unaprjeđenja sustava strukovnog obrazovanja odgovarajuće je zastupljena i u nacionalnim strateškim dokumentima.

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije kao prioritetnu mjeru za unapređenje srednjoškolskog obrazovanja definira fleksibilnost strukovnog obrazovanja kroz izbornost i

modularnost, osiguravanje općeg obrazovanja i stjecanje ključnih kompetencija kao temelja za daljnje obrazovanje i cjeloživotno učenje. Također, naglašava važnost uvođenja učenja temeljenog na radu u sve programe strukovnog obrazovanja kako bi se učenicima olakšao prelazak iz sustava obrazovanja u svijet rada.

Nastavno na Strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije, **Programom razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2016.-2020.**, uspostavljen je strateški okvir za razvoj strukovnog obrazovanja usmjerenog na kvalitetu i učinkovitost, koje je privlačno, inovativno, relevantno, povezano s tržištem rada, zatim koje omogućuje stjecanje kompetencija za osobni i profesionalni razvoj te cjeloživotno učenje. Temeljem definiranih ciljeva i mjera iz Programa razvoja sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja potrebno je izraditi novi sektorski kurikulumi, ojačati model učenja temeljenog na radu, unaprijediti sustav osiguranja kvalitete kao i sustav trajnog profesionalnog razvoja nastavnika, zatim podići privlačnost strukovnog obrazovanja i povećati mobilnost te zapošljivost učenika u strukovnom obrazovanju. Posebice se naglašava kako je potrebno dodatno intenzivirati procese, metode i postupke koji će osigurati kontinuirano osuvremenjivanje obrazovne ponude u skladu s potrebama tržišta rada razvojem novih pristupa i metodologije koji će biti u skladu s promjenama u sustavu koje su nastale u proteklom razdoblju (HKO, cjelovita kurikularna reforma).

Temeljem **Strategije cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj 2016.-2020.** donesen je Akcijski plan provedbe Strategije cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj za 2018. godinu koji predstavlja važan korak u uspostavi koherentnog, jasno strukturiranog institucionalnog sustava potpore procesu cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere, utemeljenog na multidisciplinarnom partnerskom pristupu, s jasno definiranom svrhom, konkretnim ciljevima i usklađenom matricom nadležnosti i odgovornosti. U okviru Prioriteta 1. Strategije CPU-a Uspostavljanje sustava za CPU kroz Cilj 1.2. Utvrditi uloge/nadležnosti svih institucija pružatelja usluga CPU predviđeno je razvijanje modela usmjeravanja učenika sa svim nužnim preduvjetima. Akcijskim planom će se provesti Mjera 1.2.2. Razviti sustav profesionalnog usmjeravanja učenika koji omogućuje razvoj vještina upravljanja karijerom, odnosno uspostaviti će se i ojačati sustav profesionalnog usmjeravanja svih učenika te unaprijediti kompetencije savjetnika za pružanje usluga profesionalnog usmjeravanja unutar sustava obrazovanja. Također, u okviru Prioriteta 3. Strategije CPU-a Osiguravanje kvalitete usluga cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja definiran je Cilj 3.3. Profesionalizacija savjetnika za CPU temeljem kojeg je predviđeno donošenje programa za izobrazbu savjetnika za cjeloživotno profesionalno usmjeravanje. Sukladno navedenom Akcijskom planu, provest će se Mjera 3.3.2. Izrada Standarda zanimanja i Standarda kvalifikacija za savjetnika za CPU i razvijanje sustava kontinuiranog usavršavanja savjetnika za karijeru u obrazovanju odraslih, čime će se unaprijediti i osigurati kvaliteta rada savjetnika za profesionalno usmjeravanje kroz razvoj standarda zanimanja i standarda kvalifikacije te razvoj sustava licenciranja.

Program Vlade Republike Hrvatske za mandat 2016.-2020. u okviru temeljnog cilja OBRAZOVANJE, ZNANOST I ŠPORT naglašava važnost provedbe reforme obrazovanja u skladu s najboljom europskom praksom kako bi se zajedno s promicanjem cjeloživotnog obrazovanja omogućila modernizacija hrvatskoga gospodarstva utemeljenog na znanju. Također, ističe se važnost usmjerenosti na ispunjavanje specifičnih ciljeva vezanih uz uspostavu modernog sustava odgoja i obrazovanja te obrazovnog sustava koji je usklađen s potrebama tržišta rada.

Navedeno se prije svega odnosi na potrebu provedbe kurikularne reforme kako bi se ostvarili reformski procesi temeljeni na kompetencijskom pristupu obrazovanju i učenju. Nadalje, predviđa se uvođenje modela dualnog strukovnog obrazovanja u kojemu poslodavci postaju partneri obrazovnim institucijama te zajedno odlučuju o programu i upisnim kvotama, a čime će se omogućiti fleksibilnost strukovnih kurikuluma i njihovo povezivanje s obrazovanjem odraslih i cjeloživotnim učenjem.

Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje definira viziju strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u Republici Hrvatskoj do 2020. godine, koje će biti usmjereno na kvalitetu i učinkovitost, a uz to će biti privlačno, inovativno, relevantno i povezano s tržištem rada te će omogućiti stjecanje kompetencija za osobni i profesionalni razvoj te nastavak obrazovanja i cjeloživotno učenje. U dokumentu se posebice ističe potreba za visokom relevantnošću strukovnih kvalifikacija na tržištu rada i definiranim putovima za nastavak obrazovanja i osposobljavanja. Nadalje, prepoznata je potreba razvijanja fleksibilnog i inkluzivnog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja temeljenog na ishodima učenja, inovativnim metodama učenja i poučavanja te na partnerstvu sa svim dionicima, a posebice poslodavcima. Kao svrha strukovnog obrazovanja definira se stjecanje kompetencija potrebnih za određene kvalifikacije temeljenih na potrebama svijeta rada, na relevantnim nacionalnim strategijama razvoja gospodarstva te na mogućnosti nastavka obrazovanja. S tim u svezi strukovno obrazovanje treba osigurati uvjete za:

- stjecanje prve kvalifikacije i usvajanje generičkih kompetencija za cjeloživotno učenje u skladu s mogućnostima pojedinca,
- proširivanje i usavršavanje stečenog znanja prema zahtjevima svijeta rada,
- osobni razvoj pojedinca s posebnim naglaskom na razvoj, poduzetnosti, inovativnosti i kreativnosti,
- zapošljivost i samozapošljivost,
- nastavak obrazovanja.

Nadalje, u odgojno-obrazovnome procesu učenja i poučavanja važno je postići:

- programsku i vremensku usklađenost općeobrazovnog i strukovnog dijela kurikuluma,
- usklađenost sadržaja i procesa učenja i poučavanja u ustanovi za strukovno obrazovanje s
- procesom učenja temeljenoga na radu u sklopu strukovnog dijela kurikuluma u svijetu rada,

- izvođenje strukovnog kurikuluma u primjerenom okruženju (u standardnim i specijaliziranim učionicama te na radnome mjestu u svijetu rada),
- usklađenost sadržaja i metoda učenja i poučavanja kao i metoda vrednovanja s planiranim
- ishodima učenja standarda kvalifikacije, odnosno kompetencija iz standarda zanimanja.

Također, učenje i poučavanje potrebno je ostvarivati u okruženju koje simulira stvarne radne uvjete te je kvalitetna priprema za učenje u stvarnome radnom okruženju. Nastavno tome, u dokumentu se posebice ističe važnost učenja temeljenog na radu. Naime, proces učenja temeljenog na radu sastavni je i neodvojiv dio strukovnog obrazovanja podiže kvalitetu strukovnog obrazovanja, a suradnički odnosi između ustanova za strukovno obrazovanje i gospodarstva čine ga fleksibilnim i prilagodljivim.

Sadržaje učenja i poučavanja u strukovnom obrazovanju potrebno je oblikovati u skladu s ishodima učenja određenim sektorskim kurikulumima, strukovnim kurikulumima, nacionalnim kurikulumima područja i međupredmetnih tema. Na temelju određenih udjela općeobrazovnog, strukovnog i sektorskog dijela strukovnog kurikuluma kreiraju se odgovarajući sadržaji učenja i poučavanja.

Zaključak

Reforma strukovnog obrazovanja u Hrvatskoj mora odgovoriti na izazove današnjice, kao što su:

- povećana potražnja za transverzalnim kompetencijama koje su primijenjive u različitim poslovnim i životnim situacijama;
- potreba za sektorskom i međusektorskom mobilnosti radnika;
- potreba za fleksigurnosti tj. potreba za „sigurnosnim mrežama“ za cjeloživotno učenje, dostupnim u svim krajevima Republike Hrvatske;
- osiguranje povezanosti strukovnog obrazovanja i poslovnog svijeta temeljeno na dobrovoljnoj uključenosti i obostranoj koristi;
- učinkovitije iskorištavanje javnih financijskih resursa, uz transparentno nagrađivanje pojedinaca koji ponajviše pridonose uspjehu učenika i razvoju institucija;
- zapošljavanje mladih osoba (do 24 godine), koje će svojim vještinama i kontinuiranim cjeloživotnim učenjem biti spremni osamostaliti se i pridonositi ekonomskom i demografskom razvoju zajednice;
- izgradnja ljudskih potencijala koji će se moći kontinuirano prilagođavati promjenama koje donose industrijska revolucija 4.0, zahtjevi suvremenog informacijskog doba te zahtjevi svijeta rada.

U provedbi reforme strukovnog obrazovanja treba iskoristiti prilike koje se nude a posebice je nužno:

- fokusirati se na rad s onim mladim ljudima koji zaista žele sudjelovati u modernom strukovnom obrazovanju, a ne koristiti strukovno obrazovanje tek kao supstitut za gimnazijsko obrazovanje;
- osigurati kvalitetu strukovnog obrazovanja ujednačavanjem kriterija vrednovanja znanja i vještina učenika u strukovnom obrazovanju;
- osigurati veću pristupačnost strukovnih programa učenicima s teškoćama u razvoju, prilagoditi postojeće te razviti nove programe za učenike s teškoćama prilagođene potrebama tržišta rada, koji će im omogućiti bolju zapošljivost na otvorenom tržištu rada;
- prepoznati instrumente Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira i njihov doprinos kontinuiranom razvoju učenika i nastavnika, stjecanju relevantnih ishoda učenja i fleksibilnom priznavanju stečenih kompetencija u cilju stjecanja novih kvalifikacija;
- iskoristiti činjenicu da Hrvatska ima vrlo dobar omjer nastavnika i učenika u srednjem obrazovanju, što bi trebalo pridonijeti unaprijeđenju kvalitete nastave;
- iskoristiti činjenicu da Hrvatska u obrazovanje ulaže jednaki udio BDP-a (oko 5 %) kao i razvijene članice EU-a te da se racionalnim korištenjem sredstava može unaprijediti kvaliteta.

Zaključno, treba naglasiti da razvoj i reforma strukovnog obrazovanja moraju pridonijeti ostvarenju:

1. fleksibilnosti i kraćem vremenu donošenja budućih programa obrazovanja i osposobljavanja;
2. poboljšane horizontalne prohodnosti omogućavanjem učenicima koji su završili srednje strukovno obrazovanje različitih profila stjecanje interdisciplinarnih kompetencija u programima cjeloživotnog učenja i strukovnog obrazovanja na 5. razini;
3. poboljšane vertikalne prohodnosti za učenike 3-godišnjih i 4-godišnjih strukovnih programa;
4. autonomnosti obrazovnih ustanova, koje će u suradnji s osnivačem moći odlučivati u kojim područjima žele provoditi obrazovanje, ovisno o tome kakav je interes regionalnih ili lokalnih poslodavaca i potreba pojedinaca;
5. racionalizacije proračunskih sredstava smanjenjem broja dugotrajno nezaposlenih i broja neuspješnih studenata te smanjenjem broja obrazovnih programa;
6. veće motivacije i boljeg iskorištenja EU fondova od strane lokalne zajednice, u novom proračunskom razdoblju EU 2021. – 2027. za pripremu obrazovnih programa, edukaciju nastavnika te izgradnju i opremanje obrazovnih ustanova;
7. veće uključenosti osnivača u djelovanje i razvoj obrazovnih institucija (npr. zajedničke prijave projekata, subvencioniranje prijevoza učenika i slično);

8. ustrojavanje programa formalnoga strukovnog obrazovanja za stjecanje kvalifikacije 5. razine, koji se mogu pohadati uz rad;
9. povećanje mogućnosti sudjelovanja u cjeloživotnom obrazovanju;
10. značajnije uključenje poslodavaca u izvedbu obrazovnih programa što će pridonijeti i većem zanimanju za obrazovanje sadašnjih i budućih zaposlenika;
11. ranijeg zapošljavanja mladih, što bi trebalo pridonijeti njihovom ranijem osamostaljivanju i zasnivanju obitelji a time i demografskoj obnovi;
12. uvođenja strukovne mature – uvođenje sektorskih kurikuluma i racionalizacija strukovnih kurikuluma omogućit će provođenje strukovnih matura koje je iznimno zahtjevno provesti za postojećih 248 različitih programa zbog financija i potrebnih resursa.

Reference:

1. Program razvoja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja 2016. – 2020:
[https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/Srednje/strukovne/pr
ogram_razvoja_sustava_strukovnog_obrazovanja_i_osposobljavanja_2016-2020.pdf](https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/Srednje/strukovne/pr
ogram_razvoja_sustava_strukovnog_obrazovanja_i_osposobljavanja_2016-2020.pdf)
2. Nacionalni kurikulum za strukovno obrazovanje:
[https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/NACION-
KURIK/nacionalni_kurikulum_za_strukovno_obrazovanje.pdf](https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/NACION-
KURIK/nacionalni_kurikulum_za_strukovno_obrazovanje.pdf)
3. Akcijski plan provedbe Programa razvoja strukovnog obrazovanja i osposobljavanja
2016. – 2020:
[https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/Srednje/Desni_doku
menti/akcijski_plan_provedbe_programa_razvoja_sustava_strukovnog_obrazovanja_i_os
posobljavanja_2016-2020.pdf](https://mzo.hr/sites/default/files/dokumenti/2017/OBRAZOVANJE/Srednje/Desni_doku
menti/akcijski_plan_provedbe_programa_razvoja_sustava_strukovnog_obrazovanja_i_os
posobljavanja_2016-2020.pdf)
4. Anketa poslodavaca, HZZ, 2017:
http://www.hzz.hr/UserDocsImages/Anketa_poslodavaca_2017_HZZ.pdf
5. Statistika registrirane nezaposlenosti:
<http://statistika.hzz.hr/Statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>
6. Croatia Skills Forecast 2025, CEDEFOP: [http://www.cedefop.europa.eu/hr/publications-
and-resources/country-reports/croatia-skills-forecasts-2025](http://www.cedefop.europa.eu/hr/publications-
and-resources/country-reports/croatia-skills-forecasts-2025)
7. Strategija znanosti, obrazovanja i tehnologije:
[http://www.azoo.hr/images/AZOO/Cjelovit_sadrzaj_Strategije_obrazovanja_znanosti_i_t
ehnologije.pdf](http://www.azoo.hr/images/AZOO/Cjelovit_sadrzaj_Strategije_obrazovanja_znanosti_i_t
ehnologije.pdf)
8. Statistika visokog obrazovanja, DZS: <https://www.dzs.hr/>
9. Secondary Education Statistics, Eurostat: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-
explained/index.php/Secondary_education_statistics](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-
explained/index.php/Secondary_education_statistics)
10. Tertiary education statistics, Eurostat: [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-
explained/index.php/Tertiary_education_statistics](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-
explained/index.php/Tertiary_education_statistics)
11. Modernizacija sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja:
http://www.ssb.hr/libraries/0001/2883/Modernizacija_SO0.pdf
12. Zaključne primjedbe o inicijalnom izvješću Hrvatske (CRPD/cHRV-2015.) UN odbora
za prava osoba s invaliditetom

13. Nacionalna strategija za izjednačavanje mogućnosti osoba s invaliditetom za razdoblje od 2017. do 2020. godine
14. Akcijski plan provedbe Strategije cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj za 2018. godinu

**PREDSJEDNICA NACIONALNOG VIJEĆA
ZA RAZVOJ LJUDSKIH POTENCIJALA**

prof. dr. sc. Ružica Beljo Lučić

